

Faktablad

MSB Forskning

Publ.nr **MSB2148** – december 2022

Systematiska lägesbilder kan visa hur en kris påverkar samhällskritiska funktioner

Hur kan en kommun regelbundet och systematiskt samla in lägesinformation för att bevaka hur olika samhällskritiska verksamheter påverkas av en kris? Visualiseringar som grafer och diagram kan visa hur nyckelindikatorer ökar och minskar över tid. Regelbundna dialogmöten krävs för att tolka all inhämtad information.

Det MSB-finansierade projektet ELISA har under två år studerat hur aktörer på lokal nivå tillsammans kan kartlägga hur en kris påverkar olika delar av samhället. En samhällskris kan utlösas av extremt väder (storm, översvämning), tekniska störningar (elavbrott, datavirus), epidemier (smittsamma sjukdomar), social oro (upplopp) eller attentat (terrorattacker). För att kunna tolka krisens innebörd och prioritera åtgärder behöver aktörerna på lokal nivå förstå hur en krishändelse påverkar till exempel energiförsörjning, information och kommunikation, vård och omsorg, livsmedelsförsörjning, personalförsörjning, transporter. Det är en stor utmaning för kommunen, näringslivet, frivilliga organisationer och andra myndigheter att hela tiden bevaka alla dessa områden.

Metod i brottsförebyggande arbete

Idag finns inget tydligt arbetssätt hur aktörerna på lokal nivå ska utföra denna uppgift. ELISA-projektet tar inspiration i en metod som används i vissa kommuners brottsförebyggande arbete: Effektiv Samverkan för Trygghet (EST). I denna metod rapporterar olika organisationer varje vecka in vad som händer

Kontakta oss:
Tel: 0771-240 240
registrator@msb.se
www.msb.se

Projekttitel

Effektiv Lages Information genom Systematiska Arbetssätt (ELISA)

Projektledare

Joeri van Laere
Högskolan i Skövde

Projektpartner

Högskolan i Skövde

Polisområde Skaraborg

Skövde kommun

Samhällsskydd Mellersta Skaraborg

IP.1

Embrace Safety

Period

2020-2022

Kontakt

Hemsida: www.his.se/elisa

E-post: joeri.van.laere@his.se

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

i samhället. Nya trender kan då bli synliga och olika aktörer i samhället kan förbereda sig för att bemöta situationen.

Syftet med forskningen var att testa hur fler aktörer på ett enhetligt sätt ska kunna bidra till att rapportera händelser och bedöma deras konsekvenser så att vi får mer kompletta och bättre lägesbilder. Det leder i sin tur till att kriser upptäcks tidigare och hanteras mer effektivt.

Visualiserad information

Regelbundna lägesbilder som består av grafer och diagram visualiserar hur olika nyckelindikatorer ökar och minskar över tid. Nyckelindikatorer ska helst (halv)automatiskt importeras från befintliga system. Alternativt ska enkäter med ett fåtal fasta frågor med slutna svarsalternativ regelbundet besvaras av utvalda aktörer. När större delen av informationsinhämtningen automatiseras kan fler personer bidra till lägesbilden och mer information inkluderas, samtidigt som processen blir mindre resurskrävande.

Dialogmöte för att tolka tillståndet

Oavsett hur lägesinformation inhämtas och presenteras krävs fortfarande ett dialogmöte för att tolka det kombinerade tillståndet av all inhämtad information. EST-metoden förespråkar att berörda aktörer möts regelbundet, även när läget är lugnt. När samverkan sker regelbundet kan nya upptrappningar fångas upp i ett tidigare skede och uppstartsträckan minskas när krishanteringen ska dras igång.

Slutsatser och fortsatt utvecklingsarbete

Regelbundna lägesbilder blir framgångsrika när

- datainhämtningen fokuserar på kritisk information, dvs. enbart och just den information som krishanterare verkligen har nytta av
- datainhämtningen sker systematiskt (samma information inhämtas regelbundet) så att indikatorer och enkätsvar kan jämföras över tid
- datainhämtningen och visualiseringen till stora delar automatiseras så att resursanvändningen minskas
- dataunderlaget används i regelbundna dialogmöten för att fatta beslut
- engagemang bibehålls hos alla som bidrar genom att ge återkoppling hur dataunderlaget faktiskt används och hur det leder till bättre beslut.

Fortsatt arbete behövs där nyckelindikatorer och enkäter bäst kan tas fram stegvis och finslipas i upprepade utvecklingscykler. På sikt bör standardnyckelindikatorer och standardenkätfrågor användas på lokal, regional och nationell nivå. Systematiska

arbetssätt bidrar till resurseffektivitet och jämförelse-
möjligheter.

Kontakta oss:
Tel: 0771-240 240
registrator@msb.se
www.msb.se

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap